

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER.....	7
TABLO LİSTESİ.....	10
KISALTMALAR.....	11
GİRİŞ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANILMASI

A. Yatırım Kavramı.....	18
B. Yatırımcı Vatandaşlık Olgusu.....	21
C. Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması Politikalarından Örnekler.....	30
D. Vatandaşlık Hukukunun Genel Prensipleri Işığında Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması.....	32
1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Yer Alan Vatandaşlık Hukuku Prensipleri Işığında Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması.....	33
a. Her Ferdin Bir Uyrukluk Hakkı Vardır.....	33
b. Hiç kimse Keyfi Olarak Uyruklüğundan ve Uyruklüğünü Değiştirmek Hakkından Mahrum Edilemez.....	34
2. Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesi'nde Yer Alan Vatandaşlık Hukuku Prensipleri Işığında Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması.....	37
a. Herkes Bir Uyrukluk Hakkına Sahiptir.....	39
b. Vatansızlık Önlenecektir.....	39
c. Hiç Kimse Kasten Uyruklüğundan Yoksun Bırakılmayacaktır.....	40

d. Ne Bir Taraf Devlet Uyuđu ile Bir Yabancıнын Evliliđi Ne Evliliklerinin Dağılması Ne De Evlilik Esnasında Eşlerden Birinin Uyrukluđunu Deđiřtirmesi Otomatik Olarak Diğer Eşin Uyrukluđunu Etkiler	41
3. Günümüz Vatandaşlık Hukuku Açısından Terk Edilmekte Olan Bir Prensiپ: Herkesin Yalnız Tek Bir Vatandaşlığı Olmalıdır Prensibi Işığında Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması	43
E. Mukayeseli Hukukta Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması Uygulamaları	45
1. Yatırımcının İkamet Şartına Bağlı Olarak Vatandaşlık Kazanması Usulü	45
2. Yatırımcının Doğrudan Vatandaşlık Kazanması Usulü	50
F. Türk Hukukunda Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanımı	56
1. Sabit Sermaye Yatırımı	60
2. Gayrimenkul Yatırımı	61
3. İstihdam Oluřturma	63
4. Bankada Mevduat Depo Etme	63
5. Devlet Borçlanma Aracı Yatırımı	65
6. Gayrimenkul Yatırım Fonu Katılma Payı veya Girişim Sermayesi Yatırım Fonu Katılma Payı Yatırımı	66
7. Bireysel Emeklilik Sistemine Katılma	68
8. Yatırım Yöntemlerinin Değerlendirilmesi	69
G. İngiliz Hukukunda Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanımı.....	70
1. 2 Milyon İngiliz Sterlini Tutarında Hisse/Risk Sermayesi Yatırımı	72
2. 5 milyon İngiliz Sterlini Tutarında Hisse/Risk Sermayesi Yatırımı	73
3. 10 milyon İngiliz Sterlini Tutarında Hisse/Risk Sermayesi Yatırımı	73
4. Yatırım Yöntemlerinin Değerlendirilmesi.....	74
H. Malta Hukukunda Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanımı.....	76
1. 600 bin Euro Tutarında Bağış ile Birlikte Sair Yatırımlar.....	79
2. 750 bin Euro Tutarında Bağış ile Birlikte Sair Yatırımlar.....	80
3. Yatırım Yöntemlerinin Değerlendirilmesi.....	82

İKİNCİ BÖLÜM**TÜRK, İNGİLİZ VE MALTA HUKUK
SİSTEMLERİNDEKİ YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

A. Türk, İngiliz ve Malta Hukuk Sistemlerindeki Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması Uygulamalarının Benzer Yönleri	83
1. Asgari İkamet Şartı	84
2. Oy Kullanma Hakkı	84
3. Gayrimenkul Yatırımı	85
4. Yatırım Fonu ya da Ticari Faaliyetteki Şirket Hissesi Yatırımı	86
5. Yatırım Miktarına Göre Değişen İkamet Süreleri	87
6. Kazanılan Yeni Vatandaşlığın Yatırımcının Yakınlarına Etkisi	88
B. Türk, İngiliz ve Malta Hukuk Sistemlerindeki Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması Uygulamalarının Farklı Yönleri	89
1. Yatırım Seçeneklerinin Birden Çok Olması	89
2. Yatırımın Tek Kalemi İhtiva Etmesi	90
3. Bağış Yükümlülüğü	91
4. Gayrimenkul Kiralama Seçeneği	92
5. Oy Kullanma Hakkı	92
6. Yatırımcının Ebeveynlerinin de Yeni Vatandaşlığa Kabulü	93
C. Türk, İngiliz ve Malta Hukuk Sistemlerindeki Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması Uygulamaları Üzerine Görüşlerimiz	93
SONUÇ	107
KAYNAKÇA	111

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Türk Hukukundaki Yatırım Miktarları/Türleri Değişim Karşılaştırması	59
Tablo 2: İngiliz Hukukundaki Yatırım Miktarları/Türleri Değişim Karşılaştırması	71
Tablo 3: Malta Hukukundaki Yatırım Miktarları/Türleri Değişim Karşılaştırması	78

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABAD	Avrupa Birliği Adalet Divanı
BES	Bireysel Emeklilik Sistemi
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
CAD	Canadian Dollar
CHF	Confederatio Helvetica Franc
CMA	The Community Malta Agency
ECT	Energy Charter Treaty
EFTA	European Free Trade Association
EGM	Emeklilik Gözetim Merkezi
EP	European Parliament
EU	European Union
EUDO	European Union Democracy Observatory on Citizenship
EUI	European University Intitute
Fintek	Finansal Teknoloji
GYF	Gayrimenkul Yatırım Fonu
GSYF	Girişim Sermayesi Yatırım Fonu
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes
KPMG	Klynveld Peat Marwick Goerdeler

m.	Madde
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
NFT	National Transformation Fund
s.	Sayfa
S.	Sayı
SEDDK	Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
TDK	Türk Dil Kurumu
UAD	Uluslararası Adalet Divanı
USD	The United States Dollar
vs.	vesaire

GİRİŞ

Vatandaşlık hukuku, klasik anlamda temel hukuk disiplinlerinden biridir. İçerisinde kamu hukuku özellikleri barındırmakla birlikte özel hukuka dair de birçok hususu barındırmaktadır. Kişi ile devlet arasındaki vatandaşlık bağı neticesinde meydana gelen uluslararası hukuk sonuçları vatandaşlık hukukunun kamu hukuku yönünü gösteren önemli noktalar. Özel hukuk yönünden ise kanunlar ihtilafı hususu vatandaşlık hukuku ile yakından ilişkilidir. Bununla birlikte vatandaşlık hukuku hem özel hukukla ilgilenen hukukçuların hem de kamu hukuku ile ilgilenen hukukçuların çalışma yaptıkları, bu sebeple de yeniliklere açık ve üzerinde çok çalışılan bir hukuk alanıdır.

Özellikle son on yıldır yoğun bir şekilde tartışılan yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamaları, vatandaşlık hukukuna her iki perspektiften bakan hukukçuların da ilgisini çekmektedir. En kaba tabirle, bir ülke vatandaşlığının belirli yatırım karşılığında yabancı bir kimseye kazandırılması anlamına gelen bu uygulamalar genel vatandaşlık hukuku prensipleriyle bazı noktalarda çelişmektedir. Ancak bu uygulamalar, vatandaşlık hukukunun genel prensiplerinin varlığını güçlendiren; bu prensipleri besleyen niteliğe de sahiptir. Mamafih, bu uygulamalara mutlaka yer verilmesi gereklidir ya da bu uygulamalar vatandaşlık hukukunun yapısına aykırıdır şeklinde hüküm vermek kanımızca yerinde değildir.

Mukayeseli hukukta ise bu uygulamalara yer veren ülke sayısı azımsanacak düzeyde değildir. Kuzey Amerika'dan Avrupa'ya onlarca ülke yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılmasına imkân sağlamaktadır. Ülkelerin sağladıkları bu imkanlar bazen yatırım karşılığında doğrudan vatandaşlık iktisabı olarak bazen de birkaç yılı kapsayan belirli bir prosedürün tamamlanması şeklindedir. Bu uygulamalara yer veren ülkelere baktığımızda, net bir şekilde görüyoruz

ki; neredeyse tüm yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamaları birbirine benzer özelliklere sahiptir. Ülkelerin nüfusu, ekonomisi, sosyo-kültürel yapısı, göçmen nüfusun yerleşik nüfus içerisindeki oranı gibi özellikler yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamalarının şeklinin verilmesinde büyük önem arz etmektedir. Nihayetinde, iki Karayip ülkesi olan Grenada ve Dominika arasındaki ülkesel benzerlikler yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamalarına aynı paralellikte yansdığı gibi iki Kuzey Amerika ülkesi olan Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada arasında var olan ülkesel benzerlikler de yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamalarında aynı şekilde görülmektedir.

Tüm bunlarla birlikte bu çalışmanın esas konusu olan Türkiye, İngiltere ve Malta hukuk sistemlerinde yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamaları ise birbirinden oldukça fazla farklılıklar içermektedir. Türkiye, Avrupa Birliği (AB) üyesi olmayan fakat hem bulunduğu jeopolitik konum hem de gün geçtikçe büyüyen ekonomisiyle bilinen bir Doğu Avrupa ülkesidir¹. İngiltere ise uzun yıllar AB üyesi olan ve yakın zamanda kendi isteğiyle AB'den ayrılan, hem siyasi hem de ekonomik anlamda dünyanın en güçlü ülkelerinden olan, köklü geçmişe sahip bir Avrupa ülkesidir². Malta, diğer iki ülkenin aksine 2004 yılından beri AB üyeliğini sürdüren, vergi oranlarının düşük olması nedeniyle birçok varlıklı insanın dikkatini çeken, dünyada nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ülkelerden biridir³. Yalnızca birkaç cümlelik ifadelerle bile bu üç ülkenin siyasi ve ekonomik gücündeki farklılık anlaşılabilir.

¹ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre; Türkiye GSYH 2021 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 21,7 oranında büyüme kaydetmiştir. <https://www.sbb.gov.tr/buyume/> (06.09.2021).

² AB İngiltere'nin en büyük ticaret ortağı olup, 2020 yılında tüm İngiltere ihracatının %42'si; tüm İngiltere ithalatının da %50'si AB ile yapılmaktadır. Ayrıca bkz: Matthew Ward, "Statics on UK-EU Trade", **Commons Library Research Briefing** United Kingdom, 2021, s. 4 <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7851/> (06.09.2021).

³ Malta'da gelir vergisi kişilerin gelirleriyle orantılı olup bu oranlar %0 ile %35 arasında değişmektedir. <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/careers/articles/mt-why-malta-income-taxation.html> (06.09.2021).

Türkiye ve Malta'nın, yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılması uygulamalarına kendi mevzuatlarında yer verme zamanı İngiltere'nin aksine çok eski bir tarihe dayanmamaktadır. Buna rağmen her iki ülke de şu an dünyadaki birçok göçmenlik firması ve hukuk bürosu tarafından yayımlanan yatırım yoluyla vatandaşlık kazanımında en çok tercih edilen ülkeler arasındadır⁴. Bunun en büyük nedeni, Malta'nın AB üyesi olması, vergi oranlarının düşüklüğü ve akdeniz iklimine sahip olması iken Türkiye için düşük yatırım maliyetleri, hızlı bir şekilde vatandaşlık alınabilmesi ve kendi bölgesindeki siyasi ve ekonomik gücüdür. Netice itibariyle, üç ülke de yatırım yoluyla vatandaşlık uygulamalarıyla tanınan, örnek alınan ülkelerdendir.

Bu çalışmada, yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılması; genel vatandaşlık hukuku prensipleri ışığında yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılması ve mukayeseli hukuktaki yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılması uygulamaları başlıklarıyla detaylı bir şekilde incelendikten sonra çalışmaya başlığını da veren Türk, İngiliz ve Malta hukuk sistemlerindeki yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılması uygulamaları hem ayrı ayrı incelenecek hem de mukayeseli bir şekilde kaleme alınacaktır. Son başlıkla da mukayese ettiğimiz ülkelerdeki yatırım yoluyla vatandaşlık kazanılması ile ilgili düşüncelerimizi belirtir iken zaman zaman çalışmada yer verdiğimiz bilgilere atıf yapmaktan da kaçınmayacağız.

⁴ <https://best-citizenships.com/2022/02/10/best-citizenship-by-investment-cbi-rankings-for-2022/> (27.06.2022).

